

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

KATEDRA VEŘEJNÉ SPRÁVY

Sociální politika a Evropská unie

Bakalářská práce

Jméno autora: Veronika Khaurová

Vedoucí práce: Ing. Bohumila Čabanová, Ph.D

Obor: Veřejná správa

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Sociální politika a Evropská unie zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, ze kterých jsem pro svoji práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni 30. 3. 2012

.....

podpis

Obsah

Úvod.....	3
1. Vymezení základních pojmů sociální politiky.....	5
1.1 Charakteristika sociální politiky a její pojetí	5
1.2 Základní principy sociální politiky	6
1.2.1 Princip sociální spravedlnosti.....	6
1.2.2. Princip sociální solidarity	7
1.2.3. Princip ekvivalence	7
1.2.4. Princip subsidiarity	8
1.2.5. Princip participace	8
1.3. Subjekty a objekty sociální politiky	9
1.4. Modely sociální politiky	10
1.5. Funkce sociální politiky	11
1.5.1. Ochranná funkce.....	11
1.5.2. Rozdělovací a přerozdělovací (redistribuční) funkce	12
1.5.3. Homogenizační funkce	13
1.5.4. Stimulační funkce	13
1.5.5. Preventivní funkce	13
1.6. Nástroje sociální politiky	14
2. Evropská unie – hlavní dokumenty	15
2.1. Evropská sociální charta	15
2.2. Jednotný evropský akt.....	16
2.3. Charta základních sociálních práv pracujících Evropské Unie.....	16
2.4. Zelená a Bílá kniha.....	17
2.5. Maastrichtská dohoda.....	17
2.6. Amsterodamská smlouva	18
2.7. Evropský sociální program	19
3. Instituce Evropské Unie.....	20
3.1. Evropská rada.....	21
3.2. Rada EU	21
3.3. Evropský parlament	22

3.4. Evropská komise	22
3.5. Evropský soudní dvůr	23
3.6. Evropský účetní dvůr	23
3.7. Evropský hospodářský a sociální výbor.....	24
3.8. Výbor regionů	24
4. Česká republika a sociální politika EU.....	25
4.1. Sociální politika v České republice.....	26
4.2. Sociální politika Evropské unie	27
4.3. Výhody a nevýhody členství České republiky v Evropské unii	29
4.4. Fondy Evropské unie.....	29
4.4.1. Fond sociální soudržnosti	30
4.4.2 Fond sociální solidarity	30
4.4.3. Evropský fond pro regionální rozvoj.....	31
4.4.4. Evropský sociální fond	31
5. Politika nezaměstnanosti jako příklad společných politik Evropské unie	32
5. 1. Formy nezaměstnanosti.....	33
5.1.1. Frikční nezaměstnanost	33
5.1.2. Strukturální nezaměstnanost.....	33
5.1.3. Cyklická a sezónní nezaměstnanost	34
5.1.4. Nezaměstnanost skrytá	34
5.1.5. Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost	34
5.1.6. Dlouhodobá nezaměstnanost	35
5.2. Aktivní a pasivní politika zaměstnanosti v České republice.....	36
5.2.1. Úřady práce	36
5.2.2. Pasivní politika zaměstnanosti	38
5. 3. Politika zaměstnanosti Evropské unie.....	39
5. 4. Změny v zaměstnanosti a nezaměstnanosti v porovnání se státy EU	40
Závěr	41
Summary.....	43
Seznam použité literatury	45

Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem zvolila souvislosti české sociální politiky a Evropskou unií. Tuto problematiku považuji za velmi důležitou a aktuální, zejména v oblasti nezaměstnanosti, která je dnes považována za hlavní problém v celé Evropě.

S pojmem sociální politika se setkáváme v mnoha politických diskuzích, je samozřejmě součástí volebních programů politických stran, evropských dokumentů a je nepostradatelná v celé naší společnosti. Začala se formulovat koncem 19. století a do současnosti prošla řadou velkých změn. Má vytyčené cíle, kterých se snaží dosáhnout. Realizuje ji řada státních i nestátních subjektů, využívá množství nástrojů, k nimž se řadí například právní řád, ekonomické nástroje, dávky a služby nebo kolektivní vyjednávání.

Sociální politika je součástí dokumentů Evropské Unie, do které Česká republika vstoupila v roce 2004. Proto se v této práci budu také zabývat hlavními evropskými dokumenty a v neposlední řadě institucemi Evropské unie, které hrají určitou roli v celém Evropském společenství, tedy i v sociální politice České republiky. Důležité je také poznat, jak a v čem se liší sociální politika u nás a v jiných členských zemích Evropské unie. Některé státy jsou výrazně ekonomicky i sociálně silnější než Česká republika a proto je jejich sociální systém na lepší úrovni, ale zároveň jsou v Evropské unii i státy, které mají ekonomickou úroveň nižší a teprve budují sociální systémy, jak je k tomu zavazují pravidla Evropské unie.

V současnosti se ale setkáváme s ekonomickou světovou krizí, která zasahuje do sociální politiky hlavně v slabších zemích EU. Ale i silné ekonomiky Evropské unie úspornými opatřeními zasahují citelně do sociálních programů například snižováním sociálních dávek, zpřísněním kritérií k jejich poskytování nebo snížením důchodů.

V další části této práce se budu věnovat politice zaměstnanosti jak u nás, tak i v jiných státech Evropské unie. Obsah sociální politiky je tak široký, že nelze v jedné práci vystihnout všechny její oblasti. Proto se budu v poslední kapitole věnovat oblasti nezaměstnanosti, jejímu vývoji v Evropské unii v posledních letech, podpoře v nezaměstnanosti a dalším charakteristikám této politiky.

Práce je rozdělena do 5 kapitol. První část pojednává o sociální politice obecně, jejích principech, funkcích a dalších aspektech. Druhá a třetí kapitola se zabývá již výše zmíněnými evropskými institucemi a hlavních dokumentech. Část čtvrtá je věnována porovnání sociální politiky v České republice a v zemích Evropské unie, což už podle názvu tématu je jednou z důležitých kapitol mé práce. A poslední část charakterizuje politiku zaměstnanosti.

Při zpracování bakalářské práce jsem vycházela z různých odborných publikací a právních předpisů, které mají s tématem výraznou spojitost.¹ Samozřejmě pro získání aktuálních informací, bylo také nutné využívat důvěryhodné internetové stránky. Dalšími zdroji pro mne byla Univerzitní a Státní vědecká knihovna v Plzni, kde jsem čerpala ze široké škály materiálů. Informace, týkající se sociální politiky Evropské unie jsem získala návštěvou Krajského úřadu Plzeňského kraje, odboru fondů a programů Evropské unie.

Cílem této práce bylo přiblížit problémy sociální politiky a popsat na její současný stav v České republice a v souvislosti členství ČR v Evropské unii.

---

¹ Viz Seznam použité literatury

1. Vymezení základních pojmů sociální politiky

1.1 Charakteristika sociální politiky a její pojetí

Abychom pochopili veškerou problematiku sociální politiky, je důležité vysvětlit její základní pojmy. Už ve Starověku byly řešeny některé sociální problémy, ale spojení sociální politika se v české republice začal používat až koncem 19. století. Její vymezení je velmi různorodé a nejde zcela jednoznačně definovat. Velmi obecně a přibližně lze říci, že sociální politika, je politikou, která se primárně orientuje na člověka, na rozvoj a kultivaci jeho životních podmínek, dispozic, na rozvoj jeho osobnosti a kvality života.²

Pojem „sociální“ můžeme chápat v nejširším slova smyslu jako společenský, v užším slova smyslu jako aktivitu, která směřuje ke zdokonalení životních podmínek a v nejužším slova smyslu jako řešení nepříznivých situací. Každé toto pojetí má své oprávnění. „Politika“ je pak specifická společenská činnost, konkrétní jednání různých subjektů na různých úrovních, kterými je ovlivňována společenská skutečnost. Jedna z definicí sociální politiky je pak *„soustavné a cílevědomé úsilí jednotlivých sociálních subjektů ve svém zájmu udržet nebo dosáhnout změny ve fungování nebo podpořit rozvoj svého či jiného sociálního systému nebo soustavy nástrojů k realizaci své či jiné sociální politiky“*³

Sociální politiku můžeme také chápat v různých aspektech. Častěji se hovoří o prvcích, složkách či oborech sociální politiky než o politice jako takové. Sociální politika zahrnuje politiku zdravotní, vzdělávací, sociálního zabezpečení, politiku zaměstnanosti, rodinou a bytovou. Každá z těchto politik se týká většiny z nás a zasahuje do našeho života. Zároveň všechny tyto politiky mají společné, že se snaží zdokonalit životní podmínky pro společnost.

Sociální politika se také rozděluje a aktivní a pasivní. Aktivní sociální politika neboli perspektivní přednostně usiluje o prevenci, tedy předchází vzniku sociálních problémů přijímáním určitých sociálních opatření „ex ante“.⁴ Naopak pasivní politika neboli

---

² Krebs, V. Sociální politika. Praha. 2010, s. 17

³ Tomeš, I. Úvod do metodologie sociální politiky. Praha. 2010, s. 29.

⁴ Krebs, V. Sociální politika. Praha. 2010, s. 25

retrospektivní se zaměřuje na řešení problémů již vzniklých, reaguje „ex post“. Sociální politika má zájem na zlepšení životních podmínek celé společnosti.

1.2 Základní principy sociální politiky

Z výše uvedených definicí vyplývá, že sociální politika směřuje ke změně sociální reality. Zároveň se musí respektovat určité základní principy, což jsou myšlenkové postupy, vedoucí ideje, které jsou pro ni určující, které jsou jí vlastní a které se v ní více či méně zřetelně promítají.⁵ Jsou to: princip spravedlnosti, sociální solidarity, ekvivalence, subsidiarity a participace.

1.2.1 Princip sociální spravedlnosti

Tento princip je klíčový pro sociální politiku a projevuje se již od starověku v ekonomickém a politickém myšlení. Spravedlnost je obvykle stavěna proti křivdě a bezpráví.⁶ Je to měřítko mezilidských vztahů i základní náboženská a mravní hodnota. Na základě spravedlnosti je postaven právní řád i veřejná politika. Pojem sociální spravedlnost lze vymezit pravidly, podle nichž jsou ve společnosti rozdělovány příjmy a bohatství a také životní příležitosti a předpoklady (např. vzdělávat se nebo uplatnit se na trhu práce) mezi jednotlivé občany, případně sociální skupiny.⁷ Spravedlnost je spojena s procesem rozdělování a přerozdělování příjmů i šancí. Sociální spravedlnost není vázána žádným zákonem, je to pouze pravidlo chování. Lidé považují za jakousi morální povinnost, chovat se spravedlivě. Se sociální spravedlností souvisí také sociální nerovnost.

---

⁵ Krebs, V. Sociální politika. Praha. 2010, s. 26

⁶ Tamtéž

⁷ Krebs, V. Sociální politika. Praha. 2010, s. 28

1.2.2. Princip sociální solidarity

Synonymum slova solidarita je vzájemná podpora a sounáležitost lidí. Je spojena s utvářením a rozdělováním životních podmínek a prostředků sociálních skupin a jedinců v zájmu naplňování ideje sociální spravedlnosti. Základem této myšlenky je spolupráce mezi lidmi, je výrazem toho, že člověk je společenská bytost, která je svou existencí odkázána i na druhé, je závislá na soužití ve společnosti jako celku. Solidarita je výrazem lidského porozumění, pospolitosti a vzájemné soudržnosti mezi nimi. Je vedena úsilím o sjednocování zájmů, zejména pokud jde o hmotné životní podmínky a to na základě svobodné vůle lidí a jejich ochoty podřídit se zájmům širšího společenství.⁸

Rozlišujeme solidaritu mezinárodní, kde jde především o aktivity světových národních společenství, jako je např. Rada Evropy. Celostátní solidarita je naplňována státem tzn., že jedinci i instituce se podílejí na tvorbě zdrojů pro financování a rozvoj vzdělání, kultury, pomoc rodinám nebo sociálně slabým.

1.2.3. Princip ekvivalence

Ekvivalence znamená rovnocennost, něco, co má stejnou platnost nebo hodnotu. Tento princip se drží následujícími tezemi:

- Člověk by měl usilovně pracovat a využívat svých schopností a dispozic k tomu, aby se uplatnil na trhu práce a obstál v konkurenci.
- Práce jedince je vždy odměněna a oceněna např. mzdou, důchody, prestiží a to v takové míře, do jaké své úsilí vynaložil.
- Tento člověk je tedy schopný zajistit svou existenci a nezávislost bez pomoci státu, nepožaduje tudíž žádnou sociální pomoc.
- Pokud dojde u jedince k ekonomickému selhání a stane se nesoběstačným, je to příčinou jeho vlastního selhání, jeho nedostatečného úsilí a musí si sám nést důsledky jako je např. ztráta příjmu, majetku nebo chudoba.
- Tito jedinci jsou pak odkázáni na charitu a dobročinnost prostřednictvím sociální solidarity.

---

⁸ Krebs, V. Sociální politika. Praha. 2010, s. 32

Princip ekvivalence tedy podporuje motivaci k práci, směřuje k sociální nezávislosti občanů na státu a k jejich soběstačnosti.⁹ Ekvivalence je přijímána pouze skupinou lidí s vysokými příjmy. Nízko-příjmové skupiny lidí tento princip neuznávají.

1.2.4. Princip subsidiarity

V moderní společnosti je tento princip chápán jako princip spojující osobní zodpovědnost se solidaritou. Subsidiarita vychází z přístupu k člověku jako individu s jedinečnými vlastnostmi, vůlí, schopnostmi, dispozicemi, atd., které je jedinec povinen – v mravním slova smyslu – využívat ku prospěchu a sociálnímu bezpečí svému a svých bližních.¹⁰ Zároveň by měl jedinec všechny tyto vlastnosti dále rozvíjet, aby vlastními silami chránil své bezpečí. Podle principu subsidiarity je každý povinen nejdříve pomoci sám sobě, jestliže nemůže, musí mu pomoci rodina. Jestliže ani rodina už nemá tuto možnost se zabezpečit sama, nastupují jiné organizace a společnosti. A v poslední řadě nastupuje na pomoc stát, který se snaží jedince zabezpečit například dávkami či dalšími prostředky. Povinností státu je vytvoření takových podmínek, aby si každý mohl pomoci i vlastním přičiněním. Tento důraz na společnost je kladem hlavně v sociální politice ve vyspělých zemích, ale je to také zároveň důkaz toho, že solidarita v těchto zemích je velmi křehká. Princip subsidiarity narušuje intenzitu vazby občana a státu, a proto také není tento princip společností dostatečně přijímán.

1.2.5. Princip participace

Ve stručnosti lze napsat, že participace dává společnosti možnost podílet se na společenském životě, tzn. na sociální politice. Základní myšlenkou participace je, že lidé, jejichž život je ovlivňován různými opatřeními a rozhodnutími, musí mít také možnost účastnit se procesu, který vede k jejich přijímání a realizaci, tzn., že každý člověk má možnost na tom, co ovlivňuje jejich život např. zdraví, zajištění v nemoci nebo ve stáří. Naplňování principu participace je postupným, dlouhodobějším procesem, který lze ve zkratce nazvat jako přechod od člověka jako převážně objektu sociální politiky k člověku jako

---

⁹ Krebs, V. Sociální politika. Praha. 2010, s. 34

¹⁰ Krebs, V. Sociální politika. Praha. 2010, s. 37.

plnoprávnému, odpovědnému a respektovanému subjektu.¹¹ Tento princip je přímo orientovaný k člověku. Umožňuje jednotlivcům přímý přístup k politickým rozhodnutím a vytváří předpoklady pro přímou demokracii.

1.3. Subjekty a objekty sociální politiky

Subjekty jsou ti, kdo mají zájem, vůli, schopnosti, předpoklady, možnosti a prostředky k určité sociální činnosti či chování a kdo takové činnosti a chování mohou iniciovat a naplňovat.¹² Můžeme je členit na státní, nestátní, tržní a netržní. Subjekty připravují, koncipují a realizují sociální politiku.

Subjekty také dělíme na soukromoprávní a veřejnoprávní. Veřejnoprávní subjekty jsou ústřední orgány státu, jako je vláda, ministerstva, finanční úřady a úřady práce. Dalšími veřejnoprávními subjekty jsou samosprávné korporace, což jsou např. obce, kraje, pojišťovny nebo fondy. Jinými slovy je to stát a jeho orgány.

Soukromoprávní subjekty sociální politiky jsou právnické osoby. Za určitých podmínek jimi mohou být i fyzické osoby. Soukromoprávní subjekty se člení podle toho, zda jsou ziskové (s.r.o. nebo akciové společnosti) nebo neziskové (obecně prospěšné společnosti).¹³ Ti jsou povinni zabezpečovat opatření stanovená státem a jeho orgány, vytvářet různé komory zaměstnanců a zaměstnavatelů.

V současné době probíhá v řadě zejména v postkomunistických zemích včetně ČR proces, kdy se vědomě usiluje o posílení úlohy nestátních subjektů v sociální politice.¹⁴ Řadí se mezi ně firmy, zaměstnavatele, církve a taktéž i rodiny.

Objekty sociální politiky jsou ti, kterým jsou opatření této politiky určena a na něž je orientována. Objektem nejsou všichni lidé žijící na stejném území. V sociální politice jsou to jen ti jednotlivci, rodiny nebo jiné skupiny osob, k nimž tato politika směřuje a kdo z ní mají prospěch. Označují se jako cílové skupiny.¹⁵ Sociální skupina ke své existenci potřebuje:

- trvalý osobní kontakt mezi jejími členy, což jsou primární soc. skupiny a nejčastěji rodiny nebo domácnosti
- vědomí společenských zájmů. Těmto skupinám říkáme sekundární. Jsou založeny na společenských potřebách, způsobu života, cílech a sociálním cítění. Příkladem těchto skupin mohou být nezaměstnaní, chudí nebo důchodci.

¹¹ Krebs, V. Sociální politika. Praha. 2010, s. 39.

¹² Krebs, V. Sociální politika. Praha. 2010, s. 50.

¹³ Tomeš, I. Úvod do metodologie sociální politiky. Praha. 2010, s. 102.

¹⁴ Krebs, V. Sociální politika. Praha. 2010, s. 52.

¹⁵ Tomeš, I. Úvod do metodologie sociální politiky. Praha. 2010, s. 130.

1.4. Modely sociální politiky

Pro sociální politiku, její charakter, rozsah a efekty je rozhodující, jaká role je přisuzována jednotlivým subjektům.¹⁶ Modely sociální politiky určují, jakou roli hraje v této politice stát a jeho subjekty. Zpravidla jsou rozlišovány tři klasické typy sociální politiky, a to typ redistributivní, reziduální a výkonový. Každý z těchto tří typů se opírá o svůj vlastní myšlenkový koncept.

Redistributivní typ vnímá sociální potřeby lidí jako sociální práva. Někdy může být označován jako univerzalistický s dominantní rolí státu nebo také občanský. Tento typ se orientuje na poskytování dávek celé populaci respektive na určité sociální skupiny (např. rodiny s dětmi), a nebere ohled na to, jaké jsou jejich individuální možnosti nebo potřeby. Je velmi náročný na ekonomické zdroje, proto vyžaduje značný rozsah redistribucí. V tomto modelu hraje největší roli stát, protože utváří sociální politiku. K tomuto typu můžeme přiřadit země Skandinávie, ale také Dánsko nebo Holandsko. Redistributivní typ má prvky také v zemích bývalé ČSSR a v bývalých socialistických státech východní Evropy.

Reziduální typ zdůrazňuje individuální odpovědnost každého za uspokojování sociálních potřeb. Spoléhá výhradně na trh a jeho instituce a na rodinu.¹⁷ V případě, kdy tyto subjekty selžou, nastupuje sociální politika státu. Jeho odpovědnost za sociální situace společnosti jsou ale velmi malé. Poskytuje minimální dávky, které jsou testovány příjmy. Reziduální model sociální politiky je typický pro Japonsko, USA nebo Velkou Británii.

Hlavní myšlenkou korporativního typu neboli výkonového je, že sociální potřeby mají být primárně uspokojovány na základě výkonu a produktivity.¹⁸ Zdůrazňuje význam pracovních zásluh pro uspokojování sociálních potřeb lidí. Je založen na širší kooperaci občanů a na aplikaci obligatorního sociálního pojištění. Ve srovnání s redistributivním modelem je redistribuce nižší, protože zdrojem financování dávek jsou prostředky pojistných fondů. Stát garantuje pouze základní společensky uznaná minima a vytváří prostor pro působení nestátních subjektů. Na principu toho typu sociální politiky funguje např. Rakousko, SRN nebo Francie.

---

¹⁶ Krebs, V. Sociální politika. Praha. 2010, s. 53.

¹⁷ Krebs, V. Sociální politika. Praha. 2010, s. 55.

¹⁸ Tamtéž.

Model sociální politiky v každé zemi, je často jakýmsi „mixem“ rysů všech uvedených typů. Každý moderní stát se angažuje v sociální politice, ale každý stát se liší právě mírou a způsoby angažování se v ní. V České republice nemůžeme jednoznačně stanovit, jaký typ odpovídá našemu sociálnímu systému. Je to dáno hlavně naší politickou minulostí. Hlavní změna přišla po roce 1989, kdy u nás nastoupila demokracie. Začala se prohlubovat diference společnosti, začaly růst příjmové a majetkové nerovnosti, vznikaly nové sociální problémy, jako je chudoba nebo nezaměstnanost. Podoba naší sociální politiky se tedy vytvářela postupně a dnes v ní můžeme nalézt prvky každého modelu.

1.5. Funkce sociální politiky

Sociální politika plní v životě jedince i společnosti nepostradatelné funkce. Je třeba respektovat, že funkce sociální politiky spolu vzájemně souvisí, působí komplexně a vztahují se k velice rozmanitým objektům (k člověku jako pracovní síle, k člověku ve stavu nouze, k pracovnímu kolektivu, k rodině apod.).¹⁹ Funkce mají na objekty svého působení odlišný vliv. Ve svém souhrnu se projevují, ale i vlivem globálním tzn., že působí na společnost jako celek. Nejčastěji se můžeme setkat s funkcí rozdělovací a přerozdělovací, ochrannou, homogenizační, stimulační a preventivní.

1.5.1. Ochranná funkce

Ochrannou funkcí rozumíme řešení již vzniklých sociálních událostí, kdy jedinec nebo sociální skupina jsou znevýhodněny ve vztahu k ostatním (z důvodu sociálního, ekonomického). Tato funkce chce zmírnit nebo úplně odstranit důsledky sociálních událostí. Ochranná funkce je historicky nejstarší, tvoří tradiční a stabilní prvek sociální politiky a kterou je třeba neustále posilovat.²⁰

---

¹⁹ Krebs, V. Sociální politika. Praha. 2010, s. 57.

²⁰ Krebs, V. Sociální politika. Praha. 2010, s. 58.

1.5.2. Rozdělovací a přerozdělovací (redistribuční) funkce

Touto funkcí je určován podíl jednotlivců na výsledku ekonomické činnosti a na společenském bohatství.²¹ Je to jedna z nejsložitějších funkcí, ale také nejvýznamnější. Řeší, co, jak, komu, za co a podle čeho rozdělovat. Rozdělovací funkcí je třeba rozumět účelné začleňování lidí do společnosti, je to rozdělování prostředků, podmínek a předpokladů, které slouží ke zdokonalení jejich života a osobnostnímu rozvoji. Tato funkce se uskutečňuje pomocí mechanismů, které mají pro společnost rozmanité důsledky. Jsou to např.:

- tržní mechanismus, který určuje vztah člověka k práci,
- hlasovací proces znamená rozdělování vyšší autoritou, zejména státem,
- vyjednávání mezi sociálními partnery,
- tradice a zvyklosti, což jsou např. dobročinnost nebo solidarita nestátních subjektů,
- nelegitimní mechanismy, to je např. podvod či násilí.

Přerozdělovací funkce spočívá v prvotním rozdělování. Je to přerozdělení toho, co už bylo prvotně rozděleno trhem. Tím je třeba zajistit důstojné životní podmínky pro všechny občany, zajistit všem rovné šance, zabezpečit fungování společenského systému a odstranit nedokonalosti konkurence. Každá společnost je založena na nerovnostech nebo se nepodílejí na ekonomických činnostech, ale v demokratických státech by se nemělo připustit sociální nezařazení do společnosti díky sociálnímu původu.

K nástrojům přerozdělování patří státní rozpočet a veřejné rozpočty, soustavy pojištění a další instituce jako jsou neziskové organizace, nadace a církve. Jeho výsledkem je konečné rozdělení důchodů, pro něž je typická menší nerovnost než pro rozdělení prvotní.²²

Vysoká míra přerozdělování oslabuje podněty k práci a k podnikání a naopak nízká míra přerozdělování může oslabit stabilitu a rozvojové možnosti společnosti. To může mít za následek např. nedostatečný rozvoj vzdělání nebo vysoký výskyt chudoby.

---

²¹ Krebs, V. Sociální politika. Praha. 2010, s. 58.

²² Krebs, V. Sociální politika. Praha. 2010, s. 60.

1.5.3. Homogenizační funkce

Tato funkce je pro sociální politiku téměř nová. Je velmi podobná rozdělovací a přerozdělovací funkci v tom smyslu, že směřuje ke zmírnění sociálních rozdílů v životních podmínkách jedinců a sociálních skupin. Snaží se dosáhnout vyššího stupně stejnorodosti a uspokojení základních životních potřeb. Homogenizační funkce se projevuje hlavně v sociální pomoci nízko-příjmových skupinách obyvatelstva, jimiž je prostřednictvím sociální politiky dorovnáván společensky uznávaný standard.

1.5.4. Stimulační funkce

Náplní stimulační funkce je podporovat, podněcovat nebo vyvolávat žádoucí sociální jednání jednotlivců a sociálních skupin, jak v oblasti ekonomické, tak i mimo ni.²³ Je zaměřená na vývoj ekonomických a sociálních procesů. Jde o opatření vzdělávací politiky, politiky zaměstnanosti, ale i politiky zdravotní. Svým zaměřením má sociální politika stabilizační efekt, protože tlumí sociální neklid a zabraňuje sociálním událostem. Tato funkce zaujímá výraznou pozici v sociální politice Evropské Unie.²⁴

1.5.5. Preventivní funkce

Tato funkce se snaží předcházet životním a zdravotním pohromám a nepříznivým životním situacím. Snaha je zabránit tomu, aby k nežádoucím sociálním situacím docházelo. Preventivní funkci mohou plnit všechny obory sociální politiky, zvláště pak zdravotní, protože zde je kladen důraz na preventivní zdravotní péči. Tato funkce v dnešní době stále sílí, protože sociální politika se nevztahuje jen na ochranu a pomoc v nouzi, ale znamená i značnou sociální existenční prevenci nebo poskytování poradenství.

---

²³ Krebs, V. Sociální politika. Praha. 2010, s. 63.

²⁴ Viz sociální politika EU

1.6. Nástroje sociální politiky

Nástroji rozumíme soubory opatření, jimiž subjekt sociální politiky realizuje věcný obsah své sociální politiky, tj. opatření regulativní a ochranné (policie), zabezpečovací (dávky), a služby i rehabilitační.²⁵ Škála nástrojů je tedy značně široká a rozmanitá, musí ale respektovat základní principy a funkce sociální politiky. Mezi základní nástroj sociální politiky patří právní řád, konkrétně pak sociálně-právní legislativa.

Nástroje sociální politiky v České republice můžeme rozlišit podle toho, zda se jedná o:

- právní normy, k nimž patří: Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod, zákony jako jsou: zákon o rodině, o důchodovém pojištění, daňová legislativa a jiné, dále pak nařízení vlády, vyhlášky ministerstev, vyhlášky orgánů samosprávy nebo kolektivní smlouvy
- ekonomické nástroje, k nimž můžeme zařadit různá opatření směřující k přerozdělování a ovlivňování finančních nebo věcných zdrojů
- sociální dokumenty jako jsou koncepce nebo programy a projekty organizací a institucí
- nátlakové akce, které se někdy užívají k prosazování zájmů některých sociálních skupin.

V Evropské unii, nástroje sociální politiky tvoří hlavně strukturální fondy, kterými se budu zabývat jednotlivé kapitole této práce.

Závěrem této kapitoly bych se zmínila o nástrojích sociální politiky, které mají konkrétní charakter. Jsou to sociální příjmy, sociální služby, věcné dávky, účelové půjčky, úlevy a výhody a ceny spotřebního zboží služeb. Jako sociální příjmy si můžeme představit dávky sociální pojištění, dávky státní sociální podpory nebo peněžité dávky sociální pomoci nebo podpory v nezaměstnanosti. Věcné dávky jsou hlavně léky nebo zdravotní pomůcky. Každopádně všechny nástroje sociální politiky se snaží a uplatňují v rámci právních vztahů vznikajícím mezi subjektem a objektem ze zákona a na základě smlouvy.

---

²⁵ Tomeš, I. Úvod do metodologie sociální politiky. Praha. 2010, s. 331.

2. Evropská unie – hlavní dokumenty

Počátky Evropské Unie nacházíme už v 50. letech minulého století, kdy v roce 1952 na základě Pařížské smlouvy, bylo vytvořeno Evropské společenství uhlí a oceli pro rozvoj hospodářství členských států. Tato organizace se postupem času i nadále rozšiřovala. V roce 1957, podpisem Římských dohod se změnila na Evropské společenství, kde už nešlo jen o hospodářský růst, ale i o rozvoj ekonomiky v členských státech a tím tedy i o zlepšení životní úrovně ve všech zemích a vytvoření jednotnější sociální politiky v tomto společenství. Římské dohody měly za úkol otevřít prostor pro rozvoj společného trhu i z hlediska pracovních sil.

Evropské společenství se stále více rozšiřovalo. V roce 1993 vznikla Evropská Unie podpisem Maastrichtské smlouvy. Česká Republika se stala jejím členem v roce 2004 a dnes už Evropskou Unii tvoří 27 států z celé Evropy.

Sociální politika se neustále mění a rozvíjí a k jejímu rozvoji přispěla v Evropské Unii řada důležitých dokumentů.

2.1. Evropská sociální charta

Velkým mezníkem pro rozvoj sociální politiky měl dokument celoevropského významu Evropská sociální charta, která byla podepsána v Turíně roku 1961 Radou Evropy. Tato charta stanovuje 19 práv, týkajících se hlavně politiky zaměstnanosti v oblasti pracovního práva a práva sociálních. Je to především právo na práci, právo na spravedlivou odměnu za práci, právo se organizovat nebo právo na ochranu zdraví. V roce 1988 byl ve Štrasburku přijat Dodatečný protokol k Evropské sociální chartě, který obsahuje dalších 12 práv, např. právo na stejné příležitosti a na rovné zacházení, právo na důstojnost v práci, právo na ochranu před chudobou a sociálním vyloučením či právo na bydlení). Práva zakotvená v Evropské sociální chartě mají celoevropský charakter a jsou uznávána všemi státy, které Chartu podepsaly.²⁶ Charta uvádí způsob naplnění těchto práv, ale konkrétní opatření si upravují jednotlivé členské státy. V roce 1991 se Protokol charty i dále upravil, což přispělo ke zlepšení její účinnosti a zvláště k fungování jejího kontrolního mechanismu. Evropská sociální charta je jakási deklarace základních principů, na jejichž základě by měla fungovat sociální politika všech členských států, které chartu stvrdily svým podpisem. Tvoří

---

²⁶ www.mpsv.cz 25. 2. 2012

právní rámec pro budoucí postupnou harmonizaci sociální politiky v zemích Evropského společenství.²⁷ V Evropské chartě je formulováno 19 základních práv a zásad, jako např. právo na práci, právo na spravedlivé podmínky práce, právo na ochranu zdraví, právo na sociální zabezpečení a mnoho dalších.

2.2. Jednotný evropský akt

Akt o jednotné Evropě je jednou z hlavních smluv Evropského společenství a představuje první revizi smluv římských, které jsou i z části postaveny na sociální politice. Akt byl podepsán v roce 1986 a spočíval v přijetí opatření sledující vytvoření vnitřního trhu mezi členskými zeměmi Evropského společenství. Vnitřní trh byl prostor bez ekonomických hranic. Byl zaveden volný pohyb zboží a služeb, ale i osob, kteří nebyli na hranicích kontrolovány. Zvětšoval se trh práce nebo došlo k liberalizaci např. v pojišťovnictví a dopravě. Pro sociální politiku byl Jednotný evropský akt důležitý vytvořením evropských strukturálních fondů, kterými byla dosažena větší soudržnost mezi členskými zeměmi.

2.3. Charta základních sociálních práv pracujících Evropské Unie

Tato charta byla uzavřena roku 1989 ve Štrasburku. Podepsaly ji všechny členské státy kromě Velké Británie, která se k chartě připojila až v roce 1997. Obsahuje více méně shodná práva jako v Evropské sociální chartě a zaručuje svobodu pohybu po celém území Evropského společenství a právo přijímat zaměstnání v kterékoliv zemi bez povolení a za rovných podmínek.

Charta má 5 částí a každá z nich je rozdělena do několika článků. V části první smluvní strany stanoví, že vytvoří podmínky, za kterých mohou být vykonávána práva jako je právo na práci, na spravedlivé pracovní podmínky nebo svobodné sdružování zaměstnanců i zaměstnavatelů. V druhé části jsou obsaženy závazky k zajištění práva na práci. Část třetí obsahuje závazky smluvních stran považovat části charty za prohlášení cílů a jejich soulad sdělit generálnímu tajemníkovi Evropské rady po uložení ratifikační smlouvy.²⁸ Čtvrtá část obsahuje povinnosti stran zasílat generálnímu tajemníkovi Evropské rady zprávu o plnění jednotlivých ustanovení Charty. V poslední části jsou upraveny vztahy mezi Chartou a

---

²⁷ Brdek, M. Sociální politika v zemích EU a ČR, Codex bohemia, 1998, s. 32.

²⁸ Brdek, M. Sociální politika v zemích EU a ČR, Codex bohemia, 1998, s. 44.

vnitrostátním právem nebo mezinárodními smlouvami, ale také územní působnost Charty nebo pozměňovací návrhy.

Členské státy, které Chartu podepsaly, jsou povinny zabezpečit práva ve vlastní legislativě nebo kolektivních smlouvách a realizovat stanovená opatření v sociální oblasti.

2.4. Zelená a Bílá kniha

Zelená kniha o evropské sociální politice byla publikována v roce 1993 a jejím cílem bylo analyzovat sociální společnost. Na základě této knihy byla vydána kniha Bílá, která obsahuje program reforem v sociální oblasti, snaží se řešit sociální problémy zejména v oblasti nezaměstnanosti. Tvoří základní principy sociální politiky např. v oblasti vzdělávání, zvyšování kvalifikace apod.

Stanoví, že hospodářský růst musí být v souladu s růstem sociálním a v Evropské unii musí existovat jak konkurence, tak solidarita.

Na základě Bílé knihy byl vypracován Sociální akční plán Unie, který byl přijat v roce 1995 Evropskou komisí. Věnoval se otázkám nezaměstnanosti, chudobě a evropského trhu práce.

2.5. Maastrichtská dohoda

Maastrichtská dohoda byla uzavřena v roce 1992 a jejím cílem byl přechod jednotného trhu k hospodářské a politické unii.²⁹ Skládá se ze sedmi hlav a je jakousi rozšiřující dohodou Římských smluv v ekonomické a sociální oblasti. Maastrichtská smlouva zavedla nové formy spolupráce mezi jejími členy. Byly rozšířeny funkce Evropského sociálního fondu v oblastech zdravotnictví nebo vzdělávání mladých lidí. Na základě této dohody byla z Evropského společenství zřízena Evropská unie a jejím hlavním cílem je posílit demokratickou legitimitu institucí, založit hospodářskou a měnovou unii, rozvíjet sociální rozměr společenství a zavést společnou zahraniční a bezpečnostní politiku.

Sociální protokol, který je přílohou této smlouvy, má za úkol rozšířit pravomoci v sociální oblasti. Úmluva stanovuje cíle sociální politiky Evropské unie, které už vytyčila Sociální Charta v oblastech politiky zaměstnanosti, zdokonalování životních podmínek atd.

---

²⁹ Brdek, M. Sociální politika v zemích EU a ČR, Codex bohemia, 1998, s. 45.

Její součástí je také tzv. Dohoda o sociální police, ve které se země zavázali pokračovat v realizaci cílů Sociální Charty.³⁰

Smlouva se zasloužila o dosud nejrozsáhlejší reformu práva Evropského společenství a jako taková se stala i mezníkem v procesu evropské integrace.³¹

2.6. Amsterodamská smlouva

Byla podepsána v roce 1997, ale v platnost vstoupila až roku 1999. Je součástí Maastrichtské dohody, kterou v určitých bodech pozměňuje a reformuje. Amsterodamská smlouva posouvá věci Evropské unie směrem blíže k občanovi a posiluje oblast zaměstnanosti, sociálních věcí, životního prostředí a veřejného zdraví.³² Všechny práva v sociální politice Evropské unie jsou také po vzoru Evropské Charty a Charty základních sociálních práv pracujících. Přijetím této smlouvy Evropská unie posílila svou činnost hlavně zlepšit pracovní podmínky, pracovní prostředí a bezpečnost pracujících. Snažila se vytvořit rovné příležitosti mužů a žen a zdokonalit pracujícím zaměstnanecké poradenství.

Velkým cílem Amsterodamské smlouvy bylo dosažení co nejvyšší zaměstnanosti. Ve smlouvě se zaměstnanosti věnuje hlava VIII. Po ratifikaci smlouvy v roce 1999 se v ní změnila některá ustanovení a některá zcela nová znění.

---

³⁰ Václavíková, A., Evropská Unie, Otys Praha 2008, s. 42.

³¹ www.rozhlas.cz 25. 2. 2012

³² www.cpkp.cz 25. 2. 2012

2.7. Evropský sociální program

Evropský sociální program byl schválen Radou Evropy v roce 2000. Hlavním cílem tohoto programu je boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení, modernizovat sociální ochranu, prosazovat rovnost pohlaví, posilovat sociálně politické aspekty procesu rozšiřování a vnější vztahy Evropské unie. Základem sociální politiky je větší rozmanitost na trhu práce a zejména účast znevýhodněných skupin. Plný potenciál pracovních míst je pro tento program produktivním faktorem, který navíc přispívá k sociální integraci a je rozhodující pro zajištění trvalé udržitelnosti systémů starobních důchodů.³³ Při zavádění Evropského sociálního programu členskými státy je zachováván princip subsidiarity, tzn., že jsou brány v potaz rozdíly mezi členskými státy a jejich sociální politikou.³⁴ Mezi hlavní témata Evropského sociálního programu patří také politika zaměstnanosti, která se zde orientuje zejména na pracovní podmínky a změny v pracovním prostředí.

---

³³ Tamtéž.

³⁴ Viz kapitola 1- základní principy sociální politiky

3. Instituce Evropské Unie

Evropská unie je specifická mezinárodní organizace, která se projevuje jak ve struktuře institucionální, tak ve způsobech rozhodování. Instituce představují vůli vytvářet pevnější unii lidu Evropy, která vychází z politické odpovědnosti, kterou sdílí všechny státy Evropské Unie. Instituce mají dvojí strukturu. Jsou to instituce nadstátního charakteru, jímž členské státy Evropské unie svěřily na základě smlouvy svou suverenitu v přesně vymezených oblastech. A dále jsou to instituce, kde jsou člensky zastoupeny všechny státy Unie. V těchto orgánech se rozhoduje hlasováním kvalifikovanou většinou.

Členské státy jsou hlavními aktéry integračního procesu. Mezi další aktéry patří nadstátní instituce, které mají podle základních smluv a jejich doplňků přímo vymezené pravomoci.³⁵ Jde hlavně o Evropskou komisi, Soudní dvůr a Evropský parlament.

Ústavní pravidla Unie vytvářejí členské státy, pokud tato pravomoc není výslovně předána nadstátním institucím. Podle smlouvy o Evropské unie, každá instituce vykonává takové pravomoci, které jsou jí výlučně svěřeny a aby respektovala pravomoci ostatních institucí.

S rozšiřováním odpovědnosti Evropské unie se rozrůstaly i její instituce a jejich počet. Podle Maastrichtské smlouvy existují tyto hlavní instituce Evropské unie: Evropská rada, Evropský parlament, Komise, Rada EU, Evropský soudní dvůr a Evropský účetní dvůr. Mezi poradní orgány patří Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů.

---

³⁵ URBAN, L. První pilíř Evropské unie, 2. Vyd., Praha 2000, s. 25

3.1. Evropská rada

Evropská rada sdružuje hlavy států nebo předsedy vlád členských států i předsedu Komise. Jako nápomocní členové jsou ministři zahraniční jednotlivých států a členové Komise. Je to nejvyšší politický orgán a rozhoduje o základních otázkách evropské integrace. Vznikla ze schůzek nejvyšších představitelů členských států Evropského společenství a v roce 1974 byl poprvé použit termín Evropská rada. Obsahem jejího jednání jsou otázky dalšího vývoje Evropské unie, stanovuje priority v dalších perspektivách EU.³⁶ Hlavní funkce Evropské rady je vyhledávání a prezentace národních zájmů. Řeší politické krize a role iniciátora ve vztahu ke Komisi.

Důležitým institutem je předsednictví Evropské rady, které předsednickému státu pomáhá realizovat vlastní priority. Zasedá dvakrát ročně a předsednický stát určuje místo jednoho jednání Evropské rady. Předkládá Evropskému parlamentu po každém zasedání a každoročně písemnou zprávu o pokroku dosaženém Unií.

3.2. Rada EU

Tento výkonný a legislativní orgán se zákonodárnými a výkonnými pravomocemi, reprezentuje členské státy a může rozhodovat o otázkách integrace. Tvoří ji ministr každého členského státu. Tito ministři se snaží hájit a prosazovat zájmy své státy.³⁷ Rada je jedna z hlavních orgánů EU.

Rada Evropské unie podepisuje mezinárodní smlouvy, schvaluje rozpočet EU nebo koordinuje zahraniční politiky členských států. Mezi cíle Rady Evropské unie patří vytváření nových pracovních míst, zvýšení kvality vzdělávání, zdravotní péče a sociálního zabezpečení.

Rada bývá snadno zaměňována s Evropskou radou nebo Radou Evropy.

---

³⁶ Václavíková, A. Evropská unie. Opava Optis 2008, s. 23.

³⁷ Marek, A. Česká republika a Evropská unie, Barrister 2010, s. 138.

3.3. Evropský parlament

Evropský parlament je volen občany, aby zastupoval jejich zájmy. Je to zastupitelský orgán Evropské Unie a od roku 1979 je volen v přímých volbách na dobu 5 let. Počet členů parlamentu z každého státu je dán Maastrichtskou smlouvou. Celkem má 754 poslanců z 27 členských států.

Evropský parlament plní legislativní, rozpočtové a kontrolní funkce. Podílí se spolu s Radou na vydávání evropských zákonů a má rozpočtové pravomoci. Dále vykonává dohled nad Evropskou komisí a všemi institucemi Evropské unie.

V české republice je ze všech institucí Parlament nejznámější a lidé mu nejvíce důvěřují. V porovnání s ostatními institucemi podporuje Evropský parlament 58% občanů. Na druhou stranu druhá polovina Čechů soudí, že parlament je obyčejným lidem příliš vzdálen a lidé mají nedostatek informací o jeho činnosti.³⁸

3.4. Evropská komise

Evropská komise sídlí v Bruselu a je jednou z klíčových institucí při rozhodování v Evropské unii. Jedním z jejích práv je předkládat Radě EU texty právních předpisů. Mezi její další funkce patří řízení a provádění politiky EU, jakož i politiku sociální a plnit Evropský rozpočet. Mimo jiné zastupuje Unii v mezinárodních a obchodních vztazích. Do sociální politiky se angažuje tím, že zajišťuje jednu ze základních svobod EU a to volný pohyb všech osob mezi členskými státy.

Stejně jako Parlament a Rada byla Evropská komise založena v padesátých letech na základě zakládajících smluv Evropské unie.³⁹

Komisi tvoří 27 členů a každé země je zastoupen jeden komisař. Jeho funkční období je pětileté. Je politicky zodpovědná Parlamentu, který jí může vyslovit nedůvěru.

---

³⁸ Marek, A. Česká republika a Evropská unie, Barrister 2010, s. 139.

³⁹ Dušek, J. Historie a organizace Evropské unie: Vysoká škola regionálních a evropských studií, 2011, s. 130.

3.5. Evropský soudní dvůr

Evropský soudní dvůr je nejvyšší instancí práva ES a je vázán pouze jím. Jeho hlavním úkolem je zajišťovat, aby právní předpisy Evropské unie byly vykládány a uplatňovány ve všech zemích EU stejně, tj. tak, aby bylo právo stejné pro každého.⁴⁰ Vnitrostátní soudy nemohou vydat v téže věci různá rozhodnutí.

Další pravomocí soudního dvora je řešit právní spory mezi členskými státy Evropské unie, jejími orgány, podniky i fyzickými osobami.

Soudní dvůr se zastupuje jeden soudce z každého členského státu Evropské unie. Jejich funkční období je šestileté s možností opakování mandátu. Soudci volí ze svého středu předsedu na dobu tří let. Předseda řídí práci Soudního dvora a předsedá soudním jednáním i poradám soudu. Soudnímu dvoru pomáhají generální advokáti. Jejich úkolem je poskytovat nezávislé a nestranné stanovisko k projednávanému případu.⁴¹

Evropský soudní dvůr působí samostatně od roku 1989, kdy k němu byl připojen Evropský soud prvního stupně. Cílem spojení těchto soudů bylo zlepšit soudní ochranu práv jednotlivců.

3.6. Evropský účetní dvůr

Evropský účetní dvůr provádí revize účtů a přezkoumává veškeré rozpočty, příjmy, účetnictví a všechny finanční operace. Každá instituce, která má přístup k Evropským fondům, je povinna poskytnout Účetnímu dvoru informace a dokumentaci, jestliže o to Dvůr požádá. Evropský účetní dvůr je samostatnou a nezávislou institucí Evropské unie. Jeho práce zásadním způsobem přispívá k průhlednosti hospodaření celé Unie. Aby Dvůr mohl svou činnost vykonávat co nejefektivněji, musí zůstat zcela nezávislý nad ostatními institucemi, ale zároveň s nimi musí zůstat ve stálém kontaktu.

Členy Účetního dvora jmenuje Rada a stejně jako u Soudního dvora je funkční období šestileté. Každá země EU je má ve Dvoře svého jednoho zástupce. V čele je předseda, který je odpovědný za jeho činnost.

---

⁴⁰ Dušek, J. Historie a organizace Evropské unie: Vysoká škola regionálních a evropských studií, 2011, s. 135.

⁴¹ www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/socialni-politika-v-evropske-unii/1000521/19269/ 28.2. 2012

3.7. Evropský hospodářský a sociální výbor

Tento výbor byl zřízen jako poradní orgán pro ostatní instituce Evropské unie a zastupující zájmy různých skupin hospodářského a sociálního života. Svá stanoviska předkládá Evropské komisy a Radě. Jeho členové jsou vybíráni ze zástupců společnosti a hospodářské sféry. Počet činí 344 zástupců. Někteří zastupují zaměstnavatele a zaměstnance (tzv. sociální partneři), jiní zemědělce, obchod, dopravu, profesní skupiny, družstva, družstevní spořitelny a podílové fondy, malé a střední podniky, ochranu spotřebitele a životního prostředí.⁴² Funkční období je obnovitelné a činí 4 roky. Členové ve výkonu své funkce nesmí být vázáni žádnými příkazy a musí být zcela nezávislí. V čele výboru stojí předseda a dva místopředsedové.

Evropský hospodářský a sociální výbor se skládá z 6 sekcí a dalších 4 orgánů podobných parlamentním výborům, které se specializují na jednotný trh, dopravu, energetiku, životní prostředí, hospodářskou a sociální soudržnost a další sociální záležitosti.

3.8. Výbor regionů

Dalším poradním orgánem je Výbor regionů. Patří mezi nejmladší orgány Evropské unie a byl vytvořen až Maastrichtskou smlouvou jako konzultativní orgán. Působí v něm jak zástupci místních samosprávných orgánů členských zemí, tak oblastních a plní funkci pro ostatní rozhodovací a výkonné orgány Evropské unie. Hlavním úkolem vytvoření Výboru regionů byl, aby zástupci lokální a regionální samosprávy mohli vyjádřit svůj bezprostřední názor na opatření, která se jich dotýká. Výbor prosazuje princip subsidiarity, který je zakotven i ve smlouvě o Evropské unii.⁴³ Tento princip zabezpečuje rozhodnutí v rámci Evropské unie jsou přijímána co nejbližší k občanovi.

I přes svoji krátkou existenci, vypracoval Výbor stanoviska k otázkám týkajících se strukturálních fondů, komunálního strukturálního práva pro občany Evropské unie, k Zelené knize o audiovizuální politice Unie a k otázkám rozvoje venkovské turistiky.⁴⁴

V čele Výboru regionů stojí generální tajemník a sídlem je jako u jiných institucí také Brusel.

---

⁴²www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/socialni-politika-v-evropske-unii/1000521/19269/ 28.2. 2012

⁴³ Viz kapitola 1 – princip subsidiarity

⁴⁴ URBAN, L. První pilíř Evropské unie, 2. Vyd., Praha 2000, s. 42.

4. Česká republika a sociální politika EU

Žádost o vstup České republiky do Evropské unie podala vláda 17. 1. 1996. O rok později byla zahájena přístupová jednání s ČR a dalšími kandidátskými zeměmi. Hlavní část těchto jednání bylo srovnávání legislativy kandidátských zemí s evropským právem. Na jednání byly uzavřeny požadavky a stanovena opatření pro přijetí evropské legislativy.

Po skončení jednání rozhodla Evropská rada o vstupu kandidátských zemí k 1. 5. 2004. Na základě referendum se v tento den členem Evropské unie stala i Česká republika.

Po vstupu do Evropské unie neumožnilo mnoho států vstup občanů České republiky na svůj pracovní trh. Občané České republiky mohli bez omezení pracovat pouze v Irsku, Velké Británii a Švédsku. V roce 2006 ustoupily i další země a po vstupu do Schengenského prostoru v roce 2007 se otevřela možnost práce i v ostatních zemích EU. Otevření hranic nepřinesla žádné výrazné zvýšení kriminality, jak se toho mnoho lidí původních zemí v EU obávalo.

Před vstupem České republiky do Unie, bylo hlavním cílem ustálit sociální podmínky ve státě. V oblasti trhu práce bylo nutné vytvořit takovou politiku, která by směřovala ke zvýšení zaměstnanosti a pružnosti trhu práce. Cílem Evropské Unie bylo do roku 2010 dosáhnout plné zaměstnanosti. Plná zaměstnanost neznámá, že práci bude mít úplně každý, ale mělo se tak zabránit dlouhodobé či jiné nezaměstnanosti. Což se ale zejména vlivem ekonomické krize v roce 2008 nepodařilo. Naopak její důsledky mají vliv na nezaměstnanost až do současnosti.

Ve srovnání s ostatními zeměmi Evropské unie se Česká republika řadí mezi státy s nízkou mírou chudoby. Naopak větším problémem je skupina lidí, kteří se nachází jen těsně nad touto hranicí. Z hlediska dalšího vývoje je ohrožující především rostoucí nezaměstnanost, rostoucí výdaje na sociální zabezpečení s ohledem na ekonomické možnosti země, ale v souvislosti s probíhající reformou veřejné správy také určité nejasnosti v rozdělení kompetencí a odpovědnosti za přijímaná opatření a jejich financování mezi státem, kraji, obcemi, občany i jednotlivými resorty.⁴⁵

---

⁴⁵ www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/socialni-politika-v-evropske-unii/1000521/19269/ 1. 3. 2012

4.1. Sociální politika v České republice

Po společenských změnách v roce 1989 se začaly měnit aspekty a nároky na sociální stát i podmínky na jeho fungování. Na českém trhu práce se po 40 letech objevila nezaměstnanost, která rostla, ale na druhé straně rostly i příjmy z výdělečné činnosti. Důsledkem zdražování v 90. letech minulého století a rychlou změnou v sociálním prostředí, životní úroveň poklesla. Nedostalo se tomu však dlouhého trvání.

Podstatnou změnou změny na začátku nové sociální politiky byl aspekt politický, který prosazoval zájmy sociálních skupin a podporoval vznik institucí umožňujících prosazení těchto zájmů do politického a správního rozhodování. Jak silný byl sociální stát v 90. letech, je možné posuzovat podle toho, jak jsou naplňovány jeho funkce.⁴⁶

Na začátku transformace Česká sociální politika prošla zásadní reformou. V důsledku vzniku nezaměstnanosti, stát začal zřizovat úřady práce, bylo uzákoněno životní a existenční minimum nebo sociální potřebnost. Nový sociální systém zavedl povinnost občanů platit sociální a zdravotní pojištění, které občany zajistí v případě vzniku sociálních událostí. Značné omezení nastalo v oblastech veřejných sociálních služeb hlavně ve vzdělávání, bydlení a aktivní politiky zaměstnanosti. Svou kvalitou zaostávaly sociální služby za potřebami i možnostmi.

V České republice byl v roce 2001 zveřejněn dokument pod názvem Česká sociální doktrína, která se orientuje na přístupy a roli státu a dalších aktérů sociální politiky při její tvorbě, včetně samotných občanů. Tato doktrína je v plném souladu s nároky, které na nás Evropská unie kladla před naším vstupem do Společenství. Charakterizuje cíle a přístupy řešení sociálních otázek a problémů v České republice. Funkce a principy sociální politiky zde hrají také významnou roli.

V současné době je sociální politika u nás nestabilní. Dávky či příspěvky veškerého typu se neustále snižují nebo dokonce ruší. Jedná se hlavně o dávky sociálního státní sociální - podpory, porodního, pohřebního nebo příspěvku na bydlení.⁴⁷

---

⁴⁶ Viz kapitola 1.5. Funkce sociální politiky

⁴⁷ Zákon č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře

Vše se odvíjí od krize v roce 2008, která úplně změnila sociální postavení ve všech zemích Evropy. Státy stanovují šetřící opatření z důvodu splacení dluhů a snaží se u nás vytvořit spíše reziduální typ sociální politiky.⁴⁸

4.2. Sociální politika Evropské unie

Už v Římské smlouvě o EHS je zakotvena sociální politika a to ve smyslu otevření prostoru pro rozvoj společného trhu, jehož prostřednictvím se měl otevřít také trh pracovních sil. Římská smlouva obsahuje dvě základní ustanovení o sociální politice. První ustanovení mluví o volném pohybu pracovníků po celém území Evropského společenství a o podmínkách zaměstnávání. Druhé je o právu podnikat také na celém území Evropského společenství. Zaměstnancům se na základě této smlouvy zaručovala svoboda pohybu, diskriminace národnosti byla zakázána. Pracovník mohl získávat zaměstnání v libovolné zemi Společenství a měl právo zůstat i po skončení pracovního poměru.⁴⁹

Zvláštní kapitola Římské smlouvy má název Sociální politika. Avšak její obsah není moc obsáhlý.

V článcích 136 až 148 smlouva stanovuje rovné odměňování mužů a žen a zřízení Evropského sociálního fondu.⁵⁰ Měl sloužit k tomu, aby bylo usnadněno hledání pracovních příležitostí a mobilita pracovních sil mezi členskými zeměmi spojená se získáním nové kvalifikace.⁵¹ Jednotlivé členské státy mohly získávat prostředky fondu ze předpokladu, že se sami budou podílet na financování programů.

V dalších letech pak nebylo dosaženo žádných výrazných výsledků sociální politiky. V roce 1971 přijala Rada ministrů Plán sociální činnosti na základě zhoršené ekonomické situace. V roce 1975 následoval Fond pro regionální rozvoj, který byl v této oblasti dalším pokrokem. V doplňkové dohodě o sociální politice v Maastrichtské smlouvě z 1. 11. 1992 se členské státy Unie výslovně zavázaly sledovat cíle směřující k rovnosti mezi muži a ženami na trhu práce a k jejich rovnému začlenění.

---

⁴⁸ Viz kapitola 1.4. Modely sociální politiky

⁴⁹ Václavíková, A. problematika trhu práce a politiky zaměstnanosti. Optys, 2009, s. 78.

⁵⁰ http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/how/article_7152_cs.htm 1.3. 2012

⁵¹ Václavíková, A. problematika trhu práce a politiky zaměstnanosti. Optys, 2009, s. 80.

Sociální politika evropské unie je zaměřena na zlepšení životních a pracovních podmínek občanů EU. Společná sociální politika EU v současnosti pokrývá řadu oblastí. Jednotlivé cílové oblasti komunitární sociální politiky se zařazovaly postupně tak, jak se Společenství politicky, hospodářsky a sociálně vyvíjelo, což mělo odraz v řadě novelizací protokolů, úmluv a dodatků Smlouvy a následně i v komunitární legislativě.⁵²

Technologický pokrok, globalizace a stárnutí obyvatelstva dopadají velmi radikálně na evropskou společnost. Změny ve společnosti se více a více zrychlují, tzn., Evropané žijí v nových rodinných i pracovních strukturách, mění se hodnoty a vztahy mezi generacemi. Lidé tak získávají nové pracovní i jiné příležitosti a lepší se životní podmínky.

Sociální politika Evropské unie, jak už bylo výše uvedeno, přispívá k vytváření nových pracovních příležitostí a zaměřuje se na zaměstnanost a mobilitu.

Zároveň dochází ale i k negativnímu vývoji. Velkým problémem je nezaměstnanost. Kromě toho došlo v roce 2008 k celosvětovému hospodářskému zpomalení, k růstu cen potravin a energie. Tento vývoj samozřejmě nejvíce zasáhl chudé skupiny obyvatel. Evropané jsou s kvalitou svého života spokojeni, ale zároveň ukazují obavy o budoucnost, že pozdější generace budou žít v daleko menším blahobytu.⁵³

Každá země Evropské unie má odlišné modely sociální politiky, které mají ale společný cíl a to ochranu občanů státu před sociálním a ekonomickým ohrožením v průběhu jejich života a vytváření příznivých podmínek pro rozvoj jednotlivců a sociálních skupin ve společnosti.⁵⁴ Konkrétní změny můžeme najít ve volbě nástrojů sociální politiky, které souvisí s politickým systémem v dané zemi, hospodářskou úrovní státu i s mírou dosaženého společensko-politického konsensu v oblasti regulace sociálních nerovností vyvolaných tržním mechanismem. Tyto okolnosti pak ovlivňují základní principy v rámci sociálních politik.

---

⁵² www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/evropska_unie/index.html 1. 3. 2012

⁵³ www.euroskop.cz/688/sekce/zamestnanost-a-socialni-veci/ 1. 3. 2012

⁵⁴ www.agroweb.cz/Socialni-politika-EU__s43x1846.html 1. 3. 2012

4.3. Výhody a nevýhody členství České republiky v Evropské unii

Podle průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění v roce 2010 se ukázalo, že 63 % občanů ČR si myslí, že členství v Unii přineslo naší zemi výhody, nicméně každá třetí respondent si myslí opak. Členství České republiky v Evropské unii jako pozitivum i výhodu obecně vidí spíše mladší a vzdělanější lidé. Průzkum dále konstatuje, že Češi více důvěřují evropským institucím než národnímu parlamentu a vládě. Zároveň ovšem většina občanů ČR tvrdí, že fungování EU nerozumí.⁵⁵ Když se řekne Evropská unie, tak se Čechům hlavně vybaví svoboda cestování, studia a práce, silnější slovo ve světě, mír, společná měna, ale také plýtvání penězi.

Členství v Evropské unii přineslo celou řadu výhod i nevýhod. Jak uvádí většina účastníků výzkumu, patří mezi výhody volný pohyb osob uvnitř EU, obchodování bez bariér, zlepšení ochrany přírody a spotřebitelů či zvýšení mezinárodní prestiže jako členského státu. Naopak mezi nevýhody se mohou projevit v unijních regulacích nebo přidělování kvót.

Největším přínosem však je to, že členství v EU upevnilo výrazně identitu ČR jako státu, protože po pádu komunismu se ČR definovala jako země, která je demokratická a evropská. Svět bere ČR jako zem vyspělou s dobrým ekonomickým i hospodářským vývojem.

Podle všeho převažují pozitiva členství České republiky v Evropské unii, i když ne všechny normy EU se setkávají s velkým, zájmem občanů.

Evropská unie ulehčuje obchodování a podnikání a práci za hranicemi. Za praktické pro společnost je možné považovat také cestování po Evropské unii pouze na základě občanského průkazu.

4.4. Fondy Evropské unie

Po vstupu do Evropské unie se České republice otevřela možnost využívat Strukturální fondy EU. Tyto fondy jsou spolu s fondem soudržnosti nástrojem regionální a sociální politiky Unie, která si klade za cíl pomoci těm členským státům a jejich regionům, které jsou

---

⁵⁵ www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/evropska_unie/politiky_evropske_unie/eu_a_socialni_politika.html
1.3. 2012

v rámci Evropské unie chudší, nebo čelí nějakého aktuálního sociálního problému například nezaměstnanosti. Strukturální fondy pozitivně přispívají ke snižování regionálních rozdílů a ke zlepšování životního prostředí. Mezi tyto Fondy se řadí Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond. Mezi další fondy, se kterými Evropská unie disponuje je Fond sociální soudržnosti a sociální solidarity.⁵⁶

4.4.1. Fond sociální soudržnosti

Fond soudržnosti, nazývaný také Kohezní, mezi strukturální fondy nepatří. Je určený na podporu rozvoje chudších států, nikoli regionů. Tento fond poskytuje prostředky na investiční projekty hlavně v oblastech životního prostředí a dopravy. Byl zřízen k posilování hospodářské a sociální soudržnosti Společenství. Pomoc z Fondu soudržnosti tak přímo navazuje na před-vstupní pomoc EU pomocí nástroje finančního ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-accession neboli nástroj před-vstupních sociálních politik), který byl analogií Fondu soudržnosti před vstupem ČR do EU.⁵⁷ Vstupem České republiky do Evropské unie byl projekt ISPA do režimu Fondu soudržnosti převeden.

Pro čerpání z Fondu soudržnosti nesmí být na žádnou výdajovou položku zároveň čerpáno z Fondu Strukturálního.

4.4.2 Fond sociální solidarity

Fond sociální solidarity založila Evropská komise po ničivých záplavách v srpnu v roce 2002, které zasáhly celou střední Evropu. Členské státy Evropské unie mohou žádat o pomoc při velké přírodní katastrofě, která může ohrozit životní podmínky občanů daného státu. Jde o jednu z forem solidarity mezi evropskými zeměmi a regiony. Tento Fond nezajišťuje úhradu škod soukromým osobám. Nejsou tudíž v jeho kompetenci například rekonstrukce. Byl zřízen na rychlou finanční pomoc při nedostatku základních potřeb nebo k zajištění dočasného ubytování. Další jeho důležitou funkcí je prevence proti těmto katastrofám.

Fond solidarity je na ostatních fondech nezávislý.⁵⁸

---

⁵⁶ www.mvcr.cz/clanek/strukturalni-fondy-eu-805143.aspx 1. 3. 2012

⁵⁷ www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU 1.3. 2012

⁵⁸ www.euroskop.cz/8636/sekce/fond-solidarity---eusf 3. 3. 2012

4.4.3. Evropský fond pro regionální rozvoj

Evropský regionální rozvojový fond vznikl v roce 1974 jako nástroj sociální a regionální politiky a přispívá na rozvoj chudších států Evropské unie a snižování meziregionálních a sociálních nerovností. Je to jeden z nejvýznamnějších strukturálních fondů. Regionální rozvojový fond je určen k pomoci zaostávajících regionů s cílem odstranit společenské rozdíly. Cílem Evropského fondu pro regionální rozvoj je posilovat hospodářskou a sociální soudržnost v rámci Evropské unie vyrovnáváním rozdílů mezi regiony a podpora nových pracovních míst.

4.4.4. Evropský sociální fond

Evropský sociální fond (ESF) je jedním ze tří strukturálních fondů Evropské unie. Je klíčovým finančním nástrojem pro realizování Evropské strategie zaměstnanosti.⁵⁹ Jeho hlavním cílem je rozvíjení zaměstnanosti, podpora sociálního začleňování osob a rovných příležitostí se zaměřením na rozvoj trhu práce a lidských zdrojů. Napomáhá členským zemím Evropské unie vytvářet pracovní místa.

Aby dosáhnul stanovených cílů, musí spolufinancovat národní, regionální a místní projekty, které zlepšují úroveň zaměstnanosti, kvalitu pracovních míst a otevřenost pracovního trhu v členských státech a jejich regionech.

Finanční prostředky pro Českou republiku na období 2007-2013 činí 3,8 mld. EUR.⁶⁰ Orgánem zodpovědným za řízení pomoci z tohoto fondu v ČR je Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Evropský sociální fond má své kořeny už v Římské smlouvě v roce 1957 a patří mezi nejstarší strukturální fondy.

V současném finančním období se Fond zaměřuje i na lidi, kteří hledají práci s obtížemi, což jsou hlavně ženy, absolventi škol, starší pracovníci nebo lidé se zdravotním postižením.

---

⁵⁹ www.esfcr.cz 4. 3. 2012

⁶⁰ www.esfcr.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr 6. 3. 2012

5. Politika nezaměstnanosti jako příklad společných politik Evropské unie

Nezaměstnanost začala být označována jako sociální událost po první světové válce, kdy došlo v historii k prvnímu masivnímu nárůstu nezaměstnanosti. Ve 20. letech 20. století byl v evropských zemích zaváděn tzv. „gentský systém“ podpor v nezaměstnanosti a zprostředkování zaměstnání.⁶¹

Nezaměstnanost je jakákoli absence pracovního poměru a nezaměstnaný je ten, kdo chce být zaměstnán, je zaměstnatelný a je přihlášený o práci na úřadu práce. Dříve se nezaměstnanost vnímala jen jako absence zaměstnaneckého poměru u jedinců se zájmem pracovat. V moderním pojetí se nezaměstnanost vnímá široce jako absence ekonomické činnosti jak v závislých – zaměstnaneckých, tak v nezávislých pracovních poměrech v samostatné výdělečné činnosti.⁶² Z úmluvy číslo 103 o mezinárodní organizaci práce, která vznikla v roce 1952, vyplývá, že sociální událostí v nezaměstnanosti je ztráta výdělku, vycházející z nemožnosti získat vhodné zaměstnání pro člověka, který je schopný a ochotný pracovat.

Právo na práci je v současné době v České republice upraveno v Listině základních práv a svobod v článku 26. V prvním odstavci je koncipováno jako právo na svobodnou volbu povolání, nikoli nárok na to být zaměstnán.

V dalším odstavci je zakotveno právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací. Ani to však neznamená záruku plné zaměstnanosti ve státě. Znamená to, že nikdo, kdo si práci najde a pracuje, nesmí být v právu zkrácen, tedy nemůže mu být odepřeno pracovat, pokud práci našel.

Článek 26 nám také říká, že v případě, kdy dojde ke vzniku nezaměstnanosti, má občan právo na hmotné zabezpečení.⁶³

Sociální událostí není být nezaměstnán, ale nemít zdroje obživy a možnost tyto zdroje získat na trhu práce. Řešení sociální události je náhrada za ztracené příjmy způsobené nezaměstnaností a náklady spojené se získáváním nového zaměstnání. V Evropě se rozlišují různé formy pomoci nezaměstnaným. V České republice je to pojištění pro případ

---

⁶¹ Koldinská, K. Sociální právo, C.H.Beck, 1. vyd., Praha 2007, s. 121.

⁶² Tomeš, I. Úvod do metodologie sociální politiky. Praha. 2010, s. 280.

⁶³ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod

nezaměstnanosti hrazené z příspěvků zaměstnavatelů a zaměstnaných osob. Na pomoc nezaměstnaným dále funguje aktivní politika zaměstnanosti, které se budu věnovat v samostatné kapitole této práce.

5. 1. Formy nezaměstnanosti

Nezaměstnanost vzniká z různých příčin a za různých situací. Proto ekonomická teorie rozlišuje hned několik druhů, které se týkají celé Evropské unie.

5.1.1. Frikční nezaměstnanost

Frikční nezaměstnanost je z pohledů ekonomů nejméně problémovým typem nezaměstnanosti. Je krátkodobá, přechodná a do jisté míry funkční a nevyhnutelná. Týká se osob, které se dobrovolně rozhodly změnit zaměstnání. Je to období mezi odchodem z původního zaměstnání a nástupem do nového. Frikční nezaměstnanost může být u absolventů škol, kteří hledají první zaměstnání. Je prakticky nevyhnutelná, protože země, která by se chtěla vyhnout této formy nezaměstnanosti, by musela nařídít občanům nastoupit do prvního nabízeného zaměstnání.

5.1.2. Strukturální nezaměstnanost

Vedle běžné změny zaměstnání, která je vyjádřena frikční nezaměstnaností, ztrácí řada lidí své zaměstnání i díky rozpadu neefektivních podniků a institucí a díky eliminaci starých odvětví.⁶⁴ V ekonomice dochází k útlumu určitých segmentů a zároveň se rozvíjí i nové obory. Lidé, kteří se tímto způsobem dostávají do stavu nezaměstnanosti, se vyznačují určitým věkem, kvalifikací, dovednostmi a zkušenostmi.

Problém spojený se strukturální nezaměstnaností je dán nesouladem mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce. Volná pracovní místa sice existují, ale profesní struktura nabízejících neodpovídá struktuře poptávky.

Řešení tohoto typu nezaměstnanosti, je již mnohem složitější než u typu předchozího. Nejvíce příhodná opatření jsou rekvalifikace nebo flexibilita pracovních sil. Do strukturální

---

⁶⁴ Mareš, P. Nezaměstnanost jako sociální problém. Praha 2002, s. 20.

nezaměstnanosti mohou spadnout i vysoce kvalifikovaní lidé, jejichž kvalifikace ztrácí na trhu práce smysl a není nadále potřebná.

Dlouhodobým cílem většiny vyspělých zemí je dosažení plné zaměstnanosti. Směřují tedy k přirozené míře nezaměstnanosti. Tu můžeme jednoduše vymežit jako součet frikční a strukturální nezaměstnanosti.

Tyto typy nezaměstnanosti jsou běžné v každém demokratickém státě.

5.1.3. Cyklická a sezónní nezaměstnanost

Je-li nezaměstnanost důsledkem nevyužití stávajících kapacit z důvodů odbytových potíží, hovoří se o nezaměstnanosti cyklické.⁶⁵ Někdy se také hovoří o nezaměstnanosti z nedostatečné poptávky, tzn., že poptávka po práci je ve vztahu k její nabídce nedostatečná.⁶⁶ Je-li cyklická nezaměstnanost spojená s přírodním cyklem, lze ji definovat jako nezaměstnanost sezónní. Dochází k ní vlivem střídání ročních období. Tímto typem je postižena zejména oblast v turismu nebo zemědělství.

5.1.4. Nezaměstnanost skrytá

Skrytě nezaměstnaní lidé nejsou zaevidováni na úřadech práce, i když o práci mají zájem. Tuto skupinu osob můžeme hledat mezi mladistvými, ženami v domácnosti nebo mezi lidmi v předdůchodovém věku, kteří jsou v předčasném důchodu. Tito lidé si práci hledají, ale bez registrace a pomoci úřadů práce. Skrytě nezaměstnaní lidé nejsou zahrnuti do statistik nezaměstnanosti, ale je známo, že početně je tato skupina velmi významná.

5.1.5. Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost

Dobrovolně nezaměstnaní jsou ti lidé, kteří hledají práci za vyšší mzdu než tu, kterou nabízí zaměstnavatelé. Existuje-li alternativní zdroj finančních prostředků, který mzdu lidem nahradí, tak dobrovolná nezaměstnanost roste. Pokud tyto náhradní příjmy například dávky nejsou významné, nezaměstnaní jsou ochotni přijmout práci i za nižší odměnu.

---

⁶⁵ Mareš, P. Nezaměstnanost jako sociální problém. Praha 2002, s. 21.

⁶⁶ Tamtéž.

Nedobrovolná nezaměstnanost vzniká tehdy, jestliže reálná mzdová sazba je příliš vysoká.⁶⁷ V tomto případě počet nabízejících převyšuje velikost poptávky. Při vyšší než rovnovážné mzdě je mnoho lidí ochotno pracovat, ale ne všichni práci dostanou.

5.1.6. Dlouhodobá nezaměstnanost

Příčin dlouhodobé nezaměstnanosti je několik. Jedna z nich se může týkat dlouhodobé hospodářské recese nebo dlouho trvající mzdová strnulost. Velkou roli hraje i tzv. „past nezaměstnanosti“, která hrozí, pokud náhradní příjmy jsou srovnatelné nebo dokonce vyšší než mzda. Na základě těchto okolností jsou lidé demotivováni aktivně hledat práci a setrvávají v dlouhodobé nezaměstnanosti.

V každé zemi je dlouhodobá nezaměstnanost jinak definována. Záleží na době bez placeného zaměstnání. Důležitou roli v některých zemích také hraje věk nezaměstnaných lidí. U mladých lidí se doba bez placeného zaměstnání posuzuje mnohem přísněji, například ve Švédsku je za dlouhodobě nezaměstnaného považován člověk již po 6 měsících.

Dlouhodobá nezaměstnanost v České republice obvykle tvoří přibližně polovinu z obecné míry nezaměstnanosti. V posledních třech letech se trend vývoje dlouhodobé nezaměstnanosti zlepšuje, což bylo dáno celkovým zlepšením na trhu práce. V roce 2009, kdy se naopak z důvodu hospodářské krize situace na trhu práce výrazně zhoršila, podíl dlouhodobé nezaměstnanosti spíše klesal. To mělo příčiny ve velkém nárůstu nových nezaměstnaných. Jelikož trh práce reaguje na pozitivní ekonomické změny s určitým zpožděním, dá se očekávat, že podíl dlouhodobě nezaměstnaných začne opět růst.⁶⁸ V České republice se míra dlouhodobé nezaměstnanosti pohybuje okolo 4 – 5% a to i v obdobích ekonomického oživení.

---

⁶⁷ Václavíková, A. Problematika trhu práce a politiky zaměstnanosti. Praha, Optys 2009, s. 53

⁶⁸ http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/regiony_red.html 6. 3. 2012

5.2. Aktivní a pasivní politika zaměstnanosti v České republice

Aktivní politika zaměstnanosti se zaměřuje nejen na uchazeče o zaměstnání, ale také na osoby v pracovním poměru, jejichž pozice může být v ohrožení. Definovat ji můžeme jako snahu předcházení nezaměstnanosti. Smyslem této politiky je přesun od hmotného zabezpečení osob k aktivnímu přístupu řešení vzniklé situace způsobené ztrátou zaměstnání. Aktivní politika zaměstnanosti zahrnuje i poradenství pro uchazeče o zaměstnání i pro zaměstnavatele. Nedílnou součástí je také sběr a poskytování informací. Tuto politiku realizují především úřady práce, které jsou zřízené Správou služeb zaměstnanosti a Ministerstvem práce a sociálních věcí.

5.2.1. Úřady práce

Úřady práce spolu s Ministerstvem práce a sociálních věcí vykonávají státní správu v oblasti státní politiky zaměstnanosti v České republice. Jsou územním orgánem státní správy s právní subjektivitou, jejichž nadřízeným orgánem je právě MPSV. „Na Úřady práce spoléhají zejména ti, kdo mají obecně omezené možnosti a dispozice (jsou na trhu práce nejméně žádáni).“⁶⁹ Úřady práce mají několik funkcí. Kupříkladu:

- sledují a hodnotí stav na trhu práce, zpracovávají koncepci vývoje zaměstnanosti ve svém územním obvodu, přijímají opatření k ovlivnění nabídky a poptávky
- informují občany o možnostech získání zaměstnání, odborné přípravy a rekvalifikace, informují zaměstnavatele o volných zdrojích pracovních sil;
- zprostředkovávají vhodné zaměstnání uchazečům a zájemcům o zaměstnání;
- poskytují občanům poradenské služby spojené s hledáním zaměstnání, volbou povolání, odbornou výchovou a rekvalifikací;
- vedou evidenci uchazečů, případných zájemců o zaměstnání, evidenci volných pracovních míst, evidenci pracovních povolení vydaných cizincům.⁷⁰

Úřady práce hrají důležitou roli v oblasti trhu práce. Jejich úkolem je vytvořit ucelený systém, který je schopný analyzovat trh práce. Poskytuje bezplatné služby v oblasti

⁶⁹ Mareš, P., Nezaměstnaní na trhu práce, str. 36

⁷⁰ <http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz> 6. 3. 2012

poradenství a pracovněprávní oblasti. Aktivní politika zaměstnanosti patří mezi hlavní nástroj sociální politiky.⁷¹

Pro uchazeče o zaměstnání úřady práce zprostředkovávají rekvalifikace, které umožňují nové nebo další uplatnění ve vhodném zaměstnání. Pro určení rozsahu a obsahu rekvalifikace se vychází z dosavadní kvalifikace, zdravotního stavu, schopností a zkušeností. Absolvování tohoto kurzu se nepovažuje za studium na střední nebo vysoké škole, je to pouze jakési základní proškolení v daném oboru. Uskutečňuje se na základě dohody mezi úřadem a uchazečem. Náklady spojené s rekvalifikací hradí také úřady práce.

Dalším úkolem úřadů je zřizování míst pro odbornou praxi absolventů. Jsou poskytována ve formě příspěvku zaměstnavatelům, kteří zabezpečují absolventům středních nebo vysokých škol odbornou praxi tím, že je přijmou do pracovního poměru. Tento příspěvek může částečně i plně pokrývat výši mzdových nákladů pro tyto zaměstnance. Není na něj právní nárok a poskytuje se na dobu maximálně jednoho roku.

Příspěvek zaměstnavatelům je poskytován také za zřizování společensky účelných pracovních míst. Cílem je zvýšení počtu pracovních míst pro uchazeče o zaměstnání, kterým nelze jinak zajistit pracovní umístění, včetně zahájení samostatné výdělečné činnosti.

Pro těžko umístitelné nebo dlouhodobě nezaměstnané uchazeče jsou úřadem práce organizovány veřejně prospěšné práce. Tyto pracovní příležitosti jsou časově omezené. Vytváří je zaměstnavatel na základě písemné dohody s úřadem ke krátkodobému umístění uchazeče o zaměstnání. Doba pracovního poměru je maximálně jeden rok.

Na základě poskytnutí pracovního místa pro osoby se změněnou pracovní schopností se zřizují chráněné dílny a chráněná pracoviště. ÚP může zaměstnavateli poskytnout na zřízení pracovního místa pro občana se ZPS v chráněné dílně nebo na chráněném pracovišti příspěvek max. ve výši 100.000 Kč na jedno pracovní místo.⁷²

---

⁷¹ Viz. Kapitola 1.6. Nástroje sociální politiky

⁷² <http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz> 6. 3. 2012

5.2.2. Pasivní politika zaměstnanosti

Smyslem pasivní politiky zaměstnanosti je poskytovat nezaměstnaným v případě ztráty zaměstnání po určitou dobu a v určité míře kompenzaci za ztrátu příjmů. Toto opatření znamená, že úřady práce vyplácejí podporu v nezaměstnanosti. Výše dávek by neměla přesahovat výši, která by již přestala motivovat a nutit uchazeče k hledání nového zaměstnání.

Kompenzace, kterou úřady práce poskytují, má dvě složky. Je to podpora a pomoc v nezaměstnanosti. Finanční prostředky na tyto dávky jsou čerpány z pojištění na státní politika zaměstnanosti, na kterou zaměstnanci i zaměstnavatelé přispívají. Vyplácení podpory dávky má časově omezené trvání, její výše je určena jako procento z poslední mzdy a její doba závisí na době placení dřívějších příspěvků. Nárok na podporu v nezaměstnanosti zaniká uplynutím podpůrní doby, ukončením vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání nebo vyřazením evidence uchazečů z úřadu práce.

Systém státní pomoci v nezaměstnanosti je vázán na sociální potřebnost, jeho výše nezávisí na dřívějším výdělku, ale garantuje určitou minimální úroveň příjmu. Doba poskytování této dávky je většinou neomezená.

5. 3. Politika zaměstnanosti Evropské unie

Sociální politika v Evropské unii se vyvíjela již od samotného počátku jejího vzniku. Rozvíjela se také i politika zaměstnanosti. Vznikaly dohody a fondy zabývající se právě politikou zaměstnanosti. První problémy se začaly řešit v 70. letech 20. Století, kdy se výrazně zvýšila míra nezaměstnanosti. Tehdy se začalo diskutovat o tom, že ekonomický růst nepostačuje vyřešení strukturálních problémů na trhu práce.

V 90. letech se začala Evropská rada zaměřovat na podporu v nezaměstnanosti, která začala být jedna z nejdůležitějších nástrojů sociální a ekonomické stability v evropském prostoru.⁷³

Politika zaměstnanosti se i nadále vyvíjela. Do Amsterodamské smlouvy byla přijata nová kapitola o zaměstnanosti, čímž byl zahájen tzv. Lucemburský proces, který otevřel cestu k Evropské strategii zaměstnanosti. Snahou byly strukturální reformy trhů práce, které měly omezit stále vyšší nezaměstnanost a zefektivnit politiku zaměstnanosti v souvislosti se zaměstnáváním problémových skupin, hlavně lidí předdůchodovém věku, mladých pracovníků a osob zdravotně znevýhodněných. Míra nezaměstnanosti se pomocí těchto strategií o něco snížila, ale i přesto v roce 2000 bylo evidováno více jak 13 milionů nezaměstnaných.

Díky tomu byla v Lisabonu přijata Strategie obnovy a rozvoje Evropské unie, která je známá jako Lisabonská strategie. Za cíl měla vytvořit a zlepšit pracovní podmínky a příležitosti v členských zemích.

Členské státy EU zastávají strategii, že podpora růstu zaměstnanosti je ovlivněna růstem poptávky. Růst musí být orientován na základě zachování existujících pracovních míst a hledání nových zdrojů k vytváření nových pracovních příležitostí.

Velkým problémem na trhu práce EU je dlouhodobá nezaměstnanost. Politika zaměstnanosti se při řešení této skupiny obyvatel zaměřuje na zaškolení a výcvik těch, kdo aktivně práci hledají.

Evropská unie vytváří v politice zaměstnanosti jen jakýsi rámec, ale realizace jednotlivých kroků je v „rukou“ jednotlivých členských zemích. Hlavním cílem politiky zaměstnanosti v Evropské unii je volný pohyb pracovní síly a vysoká úroveň zaměstnanosti. K tomu přispívají strukturální fondy, které jsou pro tuto oblast nepostradatelné.⁷⁴

---

⁷³ Tomeš, I. Úvod do metodologie sociální politiky. Praha. 2010, s. 284.

⁷⁴ Viz kapitola 4. 4. Strukturální fondy

5. 4. Změny v zaměstnanosti a nezaměstnanosti v porovnání se státy EU

Česká republika nadále patří mezi země EU, které dosahují mírně nadprůměrné intenzity zaměstnanosti v produktivním věku 15 - 64 let (65,5 %).⁷⁵ Podle zjištěných údajů převyšuje naše republika průměr zemí Evropské unie o více jak 1 %. Tento souhrnný údaj však neudává rozdíl mezi muži a ženami. Pod průměrem je míra zaměstnanosti žen, zatímco zaměstnanost mužů průměr za členské země značně převyšuje.⁷⁶

Výrazně velké jsou odlišnosti mezi jednotlivými zeměmi. Vysoké míry zaměstnanosti dosahuje např. většina severovýchodních zemí, jako je Dánsko, Švédsko, které má až 72,9 a také se mezi ně řadí Nizozemsko se 74,9 %.

Porovnání s našimi sousedy ukazuje, že větší zaměstnanost oproti České republice má dlouhodobě Rakousko a Německo a to především ženy. V případě Polska a Slovenska tomu je naopak, podíl zaměstnaných mužů a žen zde je pod průměrem zemí EU. Dohody Evropské unie týkající se nezaměstnanosti, měly za svůj cíl dosáhnout 70 % celkové zaměstnanosti a v případě žen až 60%. Tohoto výsledku však dosáhlo v Evropě pouze 6 zemí a to Německo, Rakousko, Dánsko, Švédsko, Kypr a Nizozemsko. Tyto země zároveň patří mezi nejvyspělejší v Evropské unii.⁷⁷

Zaměstnanost ve věkové skupině nad 55 let se snaží Evropská unie podporovat. I přesto však je velmi riziková. Zaměstnanost ve většině zemí není ani zdaleka poloviční. Nejhůře je na tom Slovinsko a Polsko. Česká republika zaměstnává v této skupině kolem 40 % občanů.

Stejně jako u občanů starších 55 let je míra nezaměstnanosti mladistvých výrazně nad průměrem. Průměrná nezaměstnanost této skupiny je přes 20 %. Zaměstnavatelé chtějí mladé lidi s praxí, ale další otázkou je, kde tu praxi mají vzít, když jim jí nikdo nechce poskytnout.

Celková míra nezaměstnanosti v České republice činí u mužů 6 % a u žen 8 %. V Evropské unii je kolem 23 milionů nezaměstnaných, což je kolem 9 – 10 % pracovních lidí. V lednu 2012 stoupla míra nezaměstnanosti dokonce na 11 %, což je nejvíce za posledních několik let. Nejhorší situace je ve Španělsku a Řecku, kde lidé čelí až 50 % nezaměstnanosti.⁷⁸

⁷⁵ www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/czam04281111.doc 6. 3. 2012

⁷⁶ www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/zmeny_v_zamestnanosti_a_nezamestnanosti_v_porovnani_se_staty_eu20110429 6. 3. 2012

⁷⁷ www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/czam04281111.doc 6.3. 2012

⁷⁸ Tamtéž.

Závěr

Sociální politika zaujímá ve společnosti velmi důležité místo. Také odborný zájem o ní v posledních letech neustále stoupá. To potvrzuje i existence řady nových, stále podrobnějších a propracovanějších publikací, které se touto problematikou zabývají.

Sociální politika představuje systém, který je vázán na společenské okolí, a který si klade za cíl zlepšit sociální podmínky jednotlivce nebo celé společnosti. Každý z nás by měl znát alespoň základy sociální politiky, neboť je nedílnou součástí našeho každodenního života.

Existence sociální politiky závisí na vzniku a fungování sociálního státu. Ten se zakládá na principu sociální solidarity a sociální soudržnosti předpokládá solidární vztah i jednání ve prospěch sociálně potřebných občanů, což v konkrétním případě jsou lidé s nízkými příjmy, handicapovaní lidé, bezdomovci, praceneschopní občané řada dalších ohrožených skupin.

Sociální politika směřuje ke změně sociálních podmínek. K tomu je potřeba respektovat určité principy, funkce či nástroje, které se v sociální politice promítají a hrají v ní důležitou roli.

Z pohledu Evropské unie je z oblasti sociální politiky důležitá zejména politika zaměstnanosti. Sociální politika jako celek v Evropské unii není jednotná. Každá členská země ji určuje sama podle svých možností. Unie vytvořila řadu dokumentů a fondů, které podporují sociální politiku v určitých směrech a na dané zemi je, zda tyto normy přijme do svých sociálních systémů či nikoliv.

Problémy, které jsou řešeny členskými zeměmi Evropské unie i Českou republikou jsou zejména stárnutí populace a následné změny penzijních systémů, nákladnější zdravotní péče, prodlužování odchodu do důchodu nebo nezaměstnanost.

Nezaměstnanost se netýká jen Evropské unie, ale je také celosvětovým problémem, který má velmi silný dopad na společnost a hospodářství. Řešení tohoto problému není jednoduché a najít způsob, který by snižoval míru nezaměstnanosti, je dlouhodobým

procesem, který se díky aktivní politice zaměstnanosti neustále vyvíjí a spěje k pozitivní změně této sociální události.

Nezaměstnanost vzniká většinou nedobrovolně a při různých životních situacích. Lidé jsou pak odkázáni na Úřady práce, které se snaží vytvářet a poskytovat programy v rámci jejich dalšího uplatnění.

Problematika sociální politiky je velice rozsáhlá a tak není možné se v práci zabývat všemi jejími oblastmi. Smyslem této práce je vyložit některé otázky a problémy, k jejichž zpracování jsem využila právní předpisy, ověřené údaje z jiných publikací a samozřejmě internetové stránky, které jsou pro statistické údaje nejpřesnější.

Sociální politika není jednoduchá. Využívá mnoha nástrojů, funkcí, subjektů a její fungování závisí na právním rámci. Dosáhnout kladených cílů je přijatelné mnoha způsoby, ale ne všechny jsou výhodné i pro společnost.

Vypracování této práce velmi přispělo k mé orientaci v oblasti sociální politiky Evropské unie a České republiky, která je velmi důležitým faktorem pro mé budoucí uplatnění v oblasti veřejné správy.

Summary

For a better understanding of the topic of social politics, it is important to define its key terms. It is not easy to delineate social politics with precision. Generally and in a simplified description, it is a politic science, which is primarily focused on human being, his development and cultivation of his living environment conditions, dispositions, development of his personality and quality of life.

One can understand the social politics also in consideration of different parts and levels. More often it is described in elements, aspects and fields of social politics than the science of social politics as a whole. It includes health politics, education politics, politics of social security, of employment, family and housing politics. Each of those politics are part of everyone's life. They have one thing in common, and this is the effort to improve living conditions for the society.

The purpose of the social politics is the same in every country of the European Union. It is not presented at the same level everywhere, but it always aims to improve the living conditions of inhabitants and is applied to fulfill the interests of the society.

The social politics has been forming in the European Union from its very beginning and it is changing constantly. There was a lot of aspects which contributed to its development, for instance European social charter, Unified European act, Charter of the fundamental rights of the working people, Maastricht deal and Amsterdam deal.

The European Union is a specific international organization, which is presented not only at the institutional level, but also in the way of making decisions. The institutions are its inseparable and important part, they represent the will to create the union of European nations with closer relations between each other and they originate from the political responsibility, which is shared by all countries of the European Union. The institutions have two structures within. The first is presented by those institutions, which have the character of being international and to which the countries of the European Union entrusted their sovereignty in particular and exact fields by signing the contract. Secondly, there are institutions, where each of the European Union country has its member. In these, the decision is made by voting, where the majority of votes wins.

With the extension of the European Union also the number and performance of its institutions increased. According to the Maastricht Deal, the main European institutions are: European council, European Parliament, Committee, The council of the EU, European Court

and European Court of Auditors. Among consultative authorities are included European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions.

Before the entry of the Czech Republic to the European Union, the main aim was to consolidate the social conditions. In the area of the labor economics it was necessary to create the politics the way which would lead to the rise of employment and higher flexibility of the labor market. The aim of the European Union until the year 2010 was to reach the full employment. Full employment does not mean that everyone has a job, it only should prevent the long term unemployment. However, with the entry of the economic crisis in 2008, this became impossible. Its consequences have the impact on employment until now.

In the comparison with other countries of the European Union, the Czech Republic has its place among countries with low rate of poverty. However, the problem lays in the fact that there is the number of people, who are only slightly below this border. In the view of further development, the threatening aspect is the increasing unemployment rate and rising expenditure for social security.

Unemployment is the lack of job contract in any form and the unemployed person is defined as the one, who wants to be employed and is signed for any work in the job agency. As a social concept, it was first recognized after the I. World War, when the unemployment rate increased significantly for first time in the history. Issue for the social politics to deal with is not the fact of being unemployed, but not to have means of subsistence and to have the opportunity of having job in the labor market. It is the compensation for the lost incomes caused by unemployment and costs associated with the process of acquiring a new job. In Europe there are various kinds of support in unemployment. In the Czech Republic it is the assurance fee for the case of being unemployed, which is paid by employers and sometimes also by employees, besides other similar systems of assurance.

Seznam použité literatury

Mareš, P. Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika. 1.vyd., Masarykova Univerzita, Brno, 2003, 272 s. ISBN 80-210-3048-8.

Mareš, P. Nezaměstnanost jako sociální problém. 3.vyd., Praha, Sociologické nakladatelství, 2002, s. 172, ISBN 80-86429-08-3.

Dušek, J. Historie a organizace EU. 2.vyd., České Budějovice. Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2011, s. 284, ISBN 978-80-86708-95-9.

Koldinská, K. Sociální právo. 1.vyd., Praha, C.H.Beck, 2007, s. 176, ISBN 978-80-7179-620-6.

Tomeš, I. Úvod do metodologie sociální politiky. 1.vyd. Praha, Portál, 2010, s. 479, ISBN 978-80-7367-680-3.

Marek, D. Česká republika a Evropská unie. 1.vyd., Brno, Barrister & Principal, 2010, s. 227, ISBN 978-80-87029-89-3.

Brdek, M. Sociální politika v zemích EU a ČR. 1.vyd., Praha, Codex Bohemia, 1998, s. 391, ISBN 80-85963-71-X.

Kostka, V. Historie a organizace Evropské unie. 2.vyd., České Budějovice, Vysoká škola technická a ekonomická, 2007, s. 126, ISBN 978-80-903888-3-3.

Keřkovský, M. Evropská unie: historie, instituce, ekonomika a politiky. 1.vyd., Praha, Computer Press, 1999, s. 142, ISBN 80-7226-196-7.

Václavíková, A. Problematika trhu práce a politiky zaměstnanosti. 1.vyd., Opava, Optys, 2009, s. 149, ISBN 978-80-85819-76-2.

Václavíková, A. Evropská unie. 1.vyd. Opava, Optys, 2008, s. 90, ISBN 978-80-85819-70-0.

Had, M. Druhý a třetí pilíř Evropské unie. Praha, Ústav mezinárodních vztahů, 2001, s. 86, ISBN 80-86345-06-8.

Had, M. Evropská společenství: první pilíř Evropské unie. 2.vyd., Praha, Ústav mezinárodních vztahů, 2000, s. 165, ISBN 80-85864-88-6.

Internetové zdroje:

www.czso.cz

www.regionalnirozvoj.cz

www.esfcr.cz

www.strukturalni-fondy.cz

www.mzv.cz

www.agroweb.cz

www.cpkp.cz

www.rozhlas.cz

www.businessinfo.cz

www.mpsv.cz

www.portal.mpsv.cz

www.euroskop.cz

Právní předpisy:

Evropské dokumenty: právní stav k 15. 10. 2010

Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách

Zákon č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod